EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 07 30
COM(2024) 327 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Reglamento (EB) Nr. 862/2007 dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos įgyvendinimo

1. ĮVADAS

Reglamentu (EB) Nr. 862/2007 ([1]) (toliau – Reglamentas) nustatytos bendros Europos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos rengimo ES taisyklės. Pagal 3 straipsnį tokia statistika apima **statistiką apie tarptautinę migraciją**, įskaitant migracijos srautus, migrantų skaičių ir pilietybės įgijimą. Pagal 4–7 straipsnius ji taip pat apima **statistiką apie prieglobstį ir valdomą migraciją**, įskaitant:

- prieglobsčio prašymus, įskaitant nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašymus, pirmosios instancijos sprendimus ir apeliacinius sprendimus, kuriais suteikiama arba panaikinama įvairių rūšių tarptautinė apsauga, ir į ES perkeltus asmenis;
- Reglamento „Dublinas III“ ([2]) taikymo valstybėse narėse statistiką;
- ne ES piliečius, kuriems prie išorės sienos neleista atvykti į valstybę narę arba kurie pagal nacionalinę teisę šalyje yra neteisėtai;
- ne ES piliečiams išduotus leidimus gyventi, leidimų galiojimo trukmę ir leidimų išdavimo pagrindą ir
- ne ES piliečius, kuriems nurodyta palikti valstybės narės teritoriją arba kurie yra užregistruoti kaip išvykstantys priėmus tokį nurodymą.

Ši ataskaita – penktoji Reglamento įgyvendinimo ataskaita, pateikta pagal jo 12 straipsnį. Ankstesnės ataskaitos buvo priimtos 2012 m. ([3]), 2015 m. ([4]), 2018 m. ([5]) ir 2021 m. ([6]). Šioje ataskaitoje pateikiama informacija apie pažangą, padarytą įgyvendinant Reglamentą nuo 2021 m., ir pristatomi tolesni veiksmai, kuriais siekiama toliau gerinti šios statistikos kokybę.

2. PAGRINDINIAI POKYČIAI NUO 2021 M.

Kaip nurodyta 2021 m. ataskaitoje, laikotarpiu iki 2018 m. ataskaitos pateikimo padėtis šioje srityje nuolat gerėjo, o paskui bendras duomenų prieinamumo ir kokybės lygis ir toliau išliko aukštas. Nuo 2021 m. padaryta keletas tolesnių techninių patobulinimų, kurie padeda išlaikyti didelį statistinių rezultatų aktualumą, taip pat efektyviau tvirtinti ir tvarkyti duomenis. Per visą

([1]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 862/2007 dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos (OL L 199, 2007 7 31, p. 23).

([2]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, (OL L 180, 2013 6 29, p. 31).

([3]) COM(2012) 528.

([4]) COM(2015) 374.

([5]) COM(2018) 594.

([6]) COM(2021) 489.

COVID-19 pandemijos laikotarpį valstybės narės ir Eurostatas užtikrino, kad duomenys būtų perduodami ir paskelbiami laikantis jų skelbimo kalendoriaus.

2022 m. kovo 4 d. Taryba pradėjo taikyti laikinąją apsaugą asmenims, bėgantiems iš Ukrainos dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą ([7]). Nors pagal Reglamento teisines nuostatas numatyta rinkti ketvirčio duomenis apie laikinosios apsaugos suteikimą, būtinybė turėti papildomų ir dažniau teikiamų bei savalaikiškesnių šios srities statistinių duomenų tapo vienu iš prioritetų. Dėl to buvo pradėta iš visų ES ir ELPA šalių savanoriškai rinkti mėnesinius statistinius duomenis apie laikinosios apsaugos suteikimą, taip pat apie asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, skaičių.

Nepaisant to, dėl sparčiai kintančio socialinių ir demografinių reiškinių, įskaitant migraciją, pobūdžio atsirado naujų poreikių turėti savalaikiškesnės ir išsamesnės reguliariai rengiamos Europos statistikos.

2020 m. Reglamentas buvo iš dalies pakeistas ([8]), siekiant atnaujinti prieglobsčio ir valdomos migracijos statistiką pagal 4–7 straipsnius, ataskaitiniams laikotarpiams nuo 2021 m. nustatant naujus kintamuosius ir reikalavimus, susijusius su išsamesniu duomenų suskirstymu ir dažnesniu duomenų rinkimu. Eurostatas reguliariai stebi pažangą, susijusią su būtinais nacionalinių statistikos rengimo sistemų pritaikymais susijusiose valstybėse narėse. Remdamasi Reglamento 11a straipsniu, Komisija 16-ai valstybių narių leido ilgiausiai iki 2023 m. gruodžio 31 d. taikyti laikinas nukrypti leidžiančias nuostatas ([9]). Iki 2023 m. pabaigos 11 šalių pradėjo teikti duomenis pagal gautus prašymus dar nepasibaigus joms taikomų nukrypti leidžiančių nuostatų galiojimo terminui. Pasibaigus nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo laikotarpiui buvo nustatyta su duomenų teikimo punktualumo reikalavimų nesilaikymu susijusių problemų, kurios šiuo metu sprendžiamos dvišaliu lygmeniu. Kaip reikalaujama pagal Reglamento 9b straipsnį, Komisija būtiniems tobulinimo ar įgyvendinimo veiksmams valstybėse narėse remti iš Sąjungos bendrojo biudžeto skiria finansinius įnašus. Atitinkamos priemonės yra Eurostato teikiamos dotacijos ir parama iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ([10]).

Be to, Komisija (Eurostatas) įgyvendina bandomuosius projektus, kaip reikalaujama Reglamento 9a straipsnyje, kad išbandytų papildomas ar naujas duomenų rinkimo ar suskirstymo galimybes. Gautus rezultatus ji vertina glaudžiai bendradarbiaudama su specialia Naujos prieglobsčio ir valdomos migracijos statistikos bandomųjų projektų darbo grupe. Atsižvelgdama į tuos rezultatus, Komisija gali apsvarstyti galimybę parengti įgyvendinimo aktus, kuriais būtų

([7]) Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga, (OL L 71, 2022 3 4, p. 1).

([8]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/851, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 862/2007, (OL L 198, 2020 6 22, p. 1).

([9]) Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/431, kuriuo tam tikroms valstybėms narėms leidžiama taikyti nuostatas, leidžiančias nukrypti nuo Reglamento (EB) Nr. 862/2007, (OL L 86, 2021 3 12, p. 5).

([10]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1147, kuriuo nustatomas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas, (OL L 251, 2021 7 15, p. 1).

nustatytas teisinis įpareigojimas tokią statistiką perduoti Komisijai (Eurostatui). 2022 m. buvo paskelbta pirmoji šių bandomųjų projektų įgyvendinimo pažangos ataskaita ([11]).

Be to, 2021 m. Komisija pradėjo įgyvendinti iniciatyvą, kuria siekiama peržiūrėti gyventojų ir būstų statistikos teisinę sistemą. Šiomis aplinkybėmis, įvertinus dabartinę teisinę sistemą, įskaitant tarptautinės migracijos statistiką pagal Reglamento 3 straipsnį, nustatyta keletas didelių spragų. Todėl Komisija pasiūlė nustatyti naują integruotą teisinę sistemą, dėl kurios šiuo metu vyksta teisėkūros procedūra (žr. 4 skyrių).

3. PARENGTOS STATISTIKOS KOKYBĖ

Įgyvendindamas Reglamentą, Eurostatas toliau glaudžiai bendradarbiauja su visomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis. Pagrindiniai statistinių duomenų apie migracijos srautus, pilietybės įgijimą ir gyventojų skaičių teikėjai yra nacionalinės statistikos institucijos. Prieglobsčio ir valdomos migracijos statistinius duomenis paprastai tiesiogiai teikia vidaus reikalų ministerijos, imigracijos tarnybos arba policija.

Siekdamas įvertinti gaunamų duomenų kokybę, Eurostatas iš valstybių narių renka išsamius metaduomenis ir informaciją apie duomenų kokybę. Parengtomis nacionalinėmis metaduomenų ataskaitomis naudojamasi atliekant kokybės patikrinimus, vertinimą ir tolesnius patobulinimus ([12]). Jos padeda naudotojams teisingai aiškinti ir naudoti statistinius duomenis. Tolesniuose skyriuose nagrinėjami įvairūs statistikos kokybės aspektai.

3.1. Aktualumas

Migracijos statistika ir tarptautinės apsaugos statistika naudojamasi ES migracijos, vidaus reikalų, užimtumo, socialinių reikalų, teisingumo, išorės santykių ir žmogaus teisių politikai formuoti. Komisija šiais duomenimis remiasi rengdama reguliarias ataskaitas, politikos pasiūlymus ir įgyvendinimo ataskaitas, kurių reikalaujama pagal ES teisės aktus, taip pat atlikdama politikos analizę.

2020 m. rugsėjo mėn. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Migracijos ir prieglobsčio pakto ([13]). Į šį 2024 m. priimtą dokumentų rinkinį įtrauktas Reglamentas (ES) 2024/1351 dėl prieglobsčio ir migracijos valdymo ([14]), pagal kurį reikalaujama, kad Komisija paskelbtų *Europos metinę prieglobsčio ir migracijos ataskaitą*, kurioje būtų įvertinta prieglobsčio, priėmimo ir migracijos padėtis per ankstesnį 12 mėnesių laikotarpį. Ši ataskaita turi būti pagrįsta atitinkamais valstybių narių ir įvairių Europos įstaigų ir agentūrų pateiktais duomenimis ir informacija, įskaitant pagal Reglamentą rengiamą statistiką.

([11]) SWD(2022) 198.

([12]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en: demo_pop_esms.htm; migr_immi_esms.htm; migr_acqn_esms.htm; migr_asytp_esms.htm; migr_asyapp_esms.htm; migr_asydec_esms.htm; migr_dub_esms.htm; migr_eil_esms.htm; migr_res_esms.htm (tik anglų kalba).

([13]) Migracijos ir prieglobsčio paktas – Europos Komisija (europa.eu).

([14]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1351 dėl prieglobsčio ir migracijos valdymo (OL L, 2024/1351, 2024 5 22).

Reglamente numatyta statistika taip pat naudojama pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą nustatant biudžeto asignavimus valstybėms narėms iš kai kurių ES fondų. Naujausia metine pagal Reglamentą rengiama statistika grindžiamas valstybėms narėms iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir pagal sienų valdymo ir vizų politikos priemonę ([15]) skiriamo finansavimo paskirstymas. Šia statistika taip pat papildomi įrodymai, reikalingi norint sutelkti dėmesį į strateginius prioritetus, susijusius su ES migracijos politikos išorės aspektu, be kita ko, priimant sprendimus dėl finansavimo paskirstymo ([16]).

Migracijos statistika ir tarptautinės apsaugos statistika taip pat naudojasi su migracija susijusios ES agentūros, pavyzdžiui, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) ir ES prieglobsčio agentūra, su kuriomis Eurostatas glaudžiai bendradarbiauja duomenų rinkimo ir statistikos metodikos klausimais.

Tarp atitinkamų leidinių pavyzdžių – 2023 m. *demografinių pokyčių poveikio ataskaita* ([17]), 2024 m. *ataskaita dėl senėjimo* ([18]), taip pat Komisijos migracijos ir demografijos žinių centro ([19]) leidiniai, pavyzdžiui, „Demografijos atlasas“ ([20]) ir „Migracijos atlasas“ ([21]), bei Europos migracijos tinklo ([22]) leidiniai, pavyzdžiui, *2022 m. metinė migracijos ir prieglobsčio ataskaita* ([23]). Eurostatas yra vienas iš pagrindinių tokiuose leidiniuose naudojamos statistikos rengėjų.

Nuolatiniai statistikos naudotojai taip pat yra, be kita ko, nacionalinės administracijos, tarptautinės organizacijos, mokslo darbuotojai ir pilietinės visuomenės grupės, dirbančios įvairiose srityse. Šios sritys apima imigrantų integraciją, nacionalinių prieglobsčio ir imigracijos procedūrų plėtojimą ir stebėseną bei gyventojų skaičiaus ir darbo jėgos prognozes.

([15]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1148, kuriuo sukuriama sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonė, įtraukta į Integruoto sienų valdymo fondą, (OL L 251, 2021 7 15, p. 48).

([16]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, (OL L 209, 2021 6 14, p. 1).

([17]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/impact-demographic-change-europe_lt.

([18]) https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-underlying-assumptions-and-projection-methodologies_lt.

([19]) https://knowledge4policy.ec.europa.eu/organisation/kcmd-knowledge-centre-migration-demography_en.

([20]) https://knowledge4policy.ec.europa.eu/atlas-demography_en.

([21]) https://migration-demography-tools.jrc.ec.europa.eu/atlas-migration.

([22]) https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn_lt.

([23]) https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-publications/emn-annual-reports_lt.

3.2. Tikslumas

Valstybės narės nuolat išlaiko aukštą statistinių duomenų tikslumo lygį arba jį didina. Konkrečių su tikslumu susijusių problemų tebėra tarptautinės migracijos duomenų srityje. Šios problemos susijusios tiek su nepakankama aprėptimi (kai asmenys neužregistruoja savo gyvenamosios vietos), tiek su per didele aprėptimi (kai asmenys neišsiregistruoja, nes dažnai nėra nei įpareigojimo, nei paskatos tai daryti). Siekdamos toliau didinti šios srities statistikos tikslumą, kai kurios valstybės narės keičiasi duomenimis ir naudojasi įvertinimo metodais bei papildomais administracinių duomenų šaltiniais. Galimybes toliau gerinti statistikos, ypač susijusios su judėjimu ES viduje, kokybę riboja tokie aspektai kaip judėjimo laisvė ES ir su asmens duomenų apsauga susiję klausimai.

3.3. Savalaikiškumas ir punktualumas

Priklausomai nuo duomenų rūšies, duomenys Eurostatui turi būti pateikti per 2–12 mėnesių nuo ataskaitinės datos arba ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Nacionaliniu lygmeniu įdiegtomis automatizuotomis duomenų gavybos procedūromis ir Eurostato vykdoma reguliaria stebėsena siekiama užtikrinti, kad duomenys būtų teikiami punktualiai. Duomenų perdavimo terminų iš esmės laikomasi – nuo 2021 m. šioje srityje pastebimos daugiausia pastovios arba šiek tiek gerėjančios tendencijos. Su kitomis vienkartinėmis problemomis, pavyzdžiui, pavieniais darbuotojų trūkumo arba kompiuterių sistemų gedimų sukeliamais trikdžiais, ir toliau susiduriama retai. COVID-19 pandemija neturėjo įtakos duomenų skelbimo kalendoriaus įgyvendinimui.

3.4. Prieinamumas

Su statistiniais duomenimis ir metaduomenimis galima nemokamai susipažinti Eurostato interneto svetainės skyriuje „Migracija ir prieglobstis“ ([24]). Be to, ši statistika pateikiama reguliariai atnaujinamuose aiškinamosios statistikos „Statistics Explained“ straipsniuose ([25]) ir įvairiuose rinkiniuose, pavyzdžiui, rinkinyje „Pagrindiniai Europos duomenys“ ([26]).

Pagal Reglamentą parengta statistika tebėra viena iš plačiausiai naudojamų Europos statistikos rūšių. Nuo 2021 m. pagal populiarumą Eurostato interneto svetainėje migracijos ir prieglobsčio statistikos teminiai skyriai ([27]) užima pirmas vietas, o tai atspindi didelį naudotojų susidomėjimą. Vienas iš dažniausiai skaitomų straipsnių yra aiškinamosios statistikos „Statistics Explained“ straipsnis „Migracijos ir gyventojų migrantų statistika“ ([28]). Eurostatas reguliariai rengia leidinius apie prieglobstį ir valdomą migraciją, taip pat nuolat atnaujina populiarų straipsnį „Metinė prieglobsčio statistika“ – jis sulaukė daug dėmesio ([29]). Ši statistika taip pat labai dažnai skelbiama Eurostato socialinės žiniasklaidos kanalais. 2023 m. buvo paskelbti nauji tarptautinės

([24]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/migration-asylum (anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

([25]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_asylum (tik anglų kalba).

([26]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-key-figures/w/ks-ei-23-001 (anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

([27]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/migration-asylum.

([28]) http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics.

([29]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=599145.

migracijos, taip pat prieglobsčio ir valdomos migracijos statistikos rodikliai. 2024 m. taip pat buvo paskelbtas naujas interaktyvus leidinys „Migracija ir prieglobstis Europoje“ ([30]) ir nauja *Migrantų integracijos ir įtraukties rodiklių suvestinė* ([31]).

3.5. Suderinamumas ir palyginamumas

Jau seniai yra parengtos visos Reglamente numatytos statistikos metodinės ir tokios statistikos rengimo gairės, kuruos reguliariai tobulinamos. Jos padeda valstybėms narėms užtikrinti palyginamumą pagal ES teisės aktus ir tarptautines rekomendacijas.

Tarptautinės migracijos statistika ir toliau yra labai suderinama su statistika, rengiama pagal Reglamentą (ES) Nr. 1260/2013 ([32]). Siekdamas užtikrinti duomenų palyginamumą, Eurostatas tikrina gautų duomenų suderinamumą tarpusavyje ir laiko atžvilgiu, taip pat tai, ar galima palyginti įvairių regionų ir šalių duomenis. Kalbant apie įvairių šalių duomenų palyginamumą, Reglamente nustatytos suderintos migracijos srautų duomenų apibrėžtys. Tarp sunkiausiai sprendžiamų problemų – susijusios su konkrečių apibrėžčių taikymu migracijos srautų ir pilietybės įgijimo statistikai. Nuo tada, kai buvo pateikta 2021 m. ataskaita, tarptautinės migracijos ir pilietybės įgijimo statistikai rengti perduoti duomenys iš esmės ir toliau labai atitiko Reglamento reikalavimus.

Prieglobsčio ir valdomos migracijos statistiniai duomenys iš esmės gerai atitinka Reglamente nustatytas apibrėžtis. Keliose valstybėse narėse nepavyksta išspręsti tam tikrų konkrečių problemų, tačiau daugiausia duomenų suskirstymo pakategorių lygmeniu.

Kalbant apie bendrąją gyventojų skaičiaus bazės apibrėžtį, pagal Reglamentą valstybės narės migrantus gali apibrėžti kaip nuolatinę gyvenamąją vietą turinčius gyventojus arba, jeigu nėra duomenų, teisėtus arba registruotus gyventojus. Reglamente (ES) Nr. 1260/2013 iš valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad duomenys apie gyventojų skaičių pagal 3 straipsnį atitiktų duomenis apie gyventojų skaičių, reikalaujamus pateikti pagal Reglamento 3 straipsnio 1 dalies c punktą, nes statistikos ir demografijos specialistai sistemingai kartu naudoja šiuos duomenis apie gyventojų skaičių. Taip nacionaliniu lygmeniu užtikrinami visiškai nuoseklūs duomenų apie gyventojų skaičių rinkiniai, nors dėl to mažėja galimybės duomenis palyginti tarpvalstybiniu lygmeniu. Be to, duomenys apie tarptautinės migracijos srautus grindžiami suderinta bent 12 mėnesių gyvenamosios vietos sąvoka. Todėl duomenys apie šiuos srautus ne visada atitinka duomenis apie minėto gyventojų skaičiaus pokyčius. Šie klausimai labai svarbūs ES lygmeniu išsamiau nagrinėjant galimybę platesniu mastu suderinti visą gyventojų statistiką, įskaitant surašymą, demografinę padėtį ir tarptautinę migraciją (žr. 4 skyrių).

Tais atvejais, kai duomenis galima palyginti tarptautiniu lygmeniu, jie paprastai yra labai suderinami su nacionalinių ir tarptautinių organizacijų surinktais ir kitur paskelbtais duomenimis. Eurostatas glaudžiai bendradarbiauja su ES prieglobsčio agentūra ir FRONTEX, kad užtikrintų

([30]) Migracija ir prieglobstis Europoje. 2023 m. leidimas – Eurostatas (europa.eu).

([31]) Migrantų integracijos ir įtraukties rodiklių suvestinė (europa.eu).

([32]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1260/2013 dėl Europos demografinės statistikos (OL L 330, 2013 12 10, p. 39).

metodikos ir statistikos suderinamumą su šių agentūrų taikomomis metodikomis ir renkamais duomenimis.

Siekdamas skatinti statistikos suderinamumą, Eurostatas taip pat bendradarbiauja tarptautiniu lygmeniu. Jis dalyvauja JT pabėgėlių ir šalies viduje perkeltų asmenų statistikos ekspertų grupės ([33]) veikloje ir yra jos iniciatyvinio komiteto narys. Eurostatas prie šios grupės darbo prisideda įvairius jos darbo rezultatus papildydamas metodinėmis ir rašytinėmis pastabomis, taip pat administraciniu bei finansiniu aspektais. Remdamosi šios grupės darbu, Jungtinės Tautos 2023 m. patvirtino *Tarptautines rekomendacijas dėl asmenų be pilietybės statistikos* ([34]). Šiomis rekomendacijomis kartu su ankstesnėmis rekomendacijomis dėl pabėgėlių ir šalies viduje perkeltų asmenų statistikos nustatytas visuotinis priverstinio perkėlimo statistikos rengimo standartas. Pavyzdžiui, jose raginama panaikinti spragas ir užtikrinti tinkamus priverstinai perkeltų vaikų, nelydimų nepilnamečių ir neįgaliųjų statistikos standartus.

Nuo 2020 m. Eurostatas yra Tarptautinio duomenų apie kelyje atsidūrusius vaikus aljanso ([35]) – ES lėšomis bendrai finansuojamos tarpsektorinės pasaulinės iniciatyvos, kuria siekiama gerinti duomenų ir statistikos kokybę ir padėti formuoti įrodymais grindžiamą migrantų ir perkeltų vaikų politiką, – patariamosios tarybos narys. Eurostatas prisideda prie šios grupės darbo tokiose srityse kaip nacionalinių duomenų sistemų ir gebėjimų apsaugoti migrantus ir priverstinai perkeltus vaikus stiprinimas, su vaikais susijusių duomenų metodų populiarinimas ir kūrimas ir duomenų matomumo, prieinamumo, pasiekiamumo ir tinkamumo naudoti didinimas. Nuo 2023 m. Eurostatas taip pat yra naujos JT Europos ekonomikos komisijos Emigracijos vertinimo darbo grupės ([36]) narys.

4. VEIKSMAI DABARTINIAMS IR KINTANTIEMS POLITIKOS POREIKIAMS PATENKINTI

4.1. Naujos prieglobsčio ir valdomos migracijos statistikos bandomieji projektai

Reglamento 9a straipsnyje reikalaujama, kad Komisija (Eurostatas) rengtų bandomuosius projektus. Šiuos projektus turi savanoriškai vykdyti valstybės narės, siekiant išbandyti papildomas ar naujas konkrečių naujų duomenų rinkimo ar suskirstymo galimybes, įskaitant tai, ar turima tinkamų duomenų šaltinių ir rinkimo būdų, statistikos kokybę bei palyginamumą ir susijusias išlaidas bei naštą.

2021 m. Eurostatas sudarė bandomųjų projektų darbo grupę. Iki 2023 m. ši darbo grupė aptarė ir patvirtino Eurostato pasiūlytas atitinkamų bandomųjų duomenų rinkimų gaires ir šablonus.

Po dviejų duomenų rinkimo etapų, trukusių iki 2023 m. spalio mėn., iš 31 dalyvauti šiuose projektuose pakviestos šalies (27 valstybių narių ir keturių ELPA šalių) duomenis, priklausomai nuo srities ir duomenų rinkinio, pateikė tik 2–9 šalys. Taigi dalyvavimo įgyvendinant šiuos

([33]) https://egrisstats.org/ (tik anglų kalba).

([34]) Tarptautinės rekomendacijos dėl asmenų be pilietybės statistikos (angl. IROSS) (egrisstats.org) (tik anglų kalba).

([35]) Tarptautinis duomenų apie kelyje atsidūrusius vaikus aljansas (angl. IDAC) – UNICEF duomenys.

([36]) https://unece.org/sites/default/files/2023-11/08_TF%20on%20measuring%20emigration_ToR_approved.pdf.

projektus lygis iki šiol yra labai žemas, todėl negalima užtikrinti jų reprezentatyvumo ES lygmeniu, kaip reikalaujama 9a straipsnyje, kad būtų galima imtis kokių nors reguliavimo veiksmų.

Atsižvelgdamas į tai, Eurostatas pasiūlė tam tikrą prioritetų nustatymo tvarką, kuria siekiama didinti dalyvavimą, daugiausia dėmesio skiriant įgyvendinamumo ir svarbos formuojant politiką požiūriais perspektyviausiems duomenų rinkiniams. Vadovaudamasis šiuo pakoreguotu metodu, 2024 m. balandžio mėn. Eurostatas pradėjo naują bandomojo duomenų rinkimo etapą, kuriam nustatytas duomenų perdavimo terminas – 2024 m. rugpjūčio 31 d. Jei bus užtikrintas bandomojo projekto reprezentatyvumas, bus įvertinta, ar įmanoma reguliariai rinkti duomenis.

4.2. Dabartinės statistikos sistemos, įskaitant tarptautinės migracijos statistiką, vertinimas

2021 m. Komisija atliko išsamų dabartinės Europos gyventojų ir būstų statistikos sistemos vertinimą ([37]). Jis apėmė Reglamento 3 straipsnyje numatytą tarptautinės migracijos statistiką ir visą statistiką, numatytą reglamentuose (EB) Nr. 763/2008 ([38]) ir (ES) Nr. 1260/2013. Šio vertinimo apimtis buvo daug platesnė nei 3 skyriuje apibūdintos reguliarios stebėsenos apimtis, nes per sistemingas konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais buvo renkamos visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų grupių nuomonės ([39]). Buvo siekiama įvertinti, ar pasiekti pradiniai dabartinės sistemos tikslai, ir nustatyti dideles spragas.

Atlikus vertinimą nustatyta, kad, palyginti su statistikos bendruomenės pradinėmis problemomis ir poreikiais, kurių buvo prieš įsigaliojant dabartinei sistemai, ją sukūrus padėtis iš esmės pagerėjo. Visų pirma, įdiegus dabartinę sistemą gerokai padidėjo Europos pridėtinė vertė, nes ES lygmeniu pagerėjo keli duomenų rinkinių, kurie tapo privalomi, statistikos kokybės aspektai, įskaitant išsamumą, nuoseklumą ir savalaikiškumą. Be to, dabartiniai teisės aktai padėjo patenkinti visus svarbius ES lygmens politikos formavimo ir institucijų poreikius, kurie buvo žinomi rengiant tuos teisės aktus (2005–2013 m.). Dėl to, palyginti su ankstesne padėtimi, kai duomenys buvo renkami tik savanoriškai, pagerėjo statistikos rengimo veiksmingumas, efektyvumas ir suderinamumas. Per konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais šie teigiami pokyčiai buvo patvirtinti. Nepaisant to, atlikus šį vertinimą taip pat nustatytos keturios didelės dabartinės sistemos spragos.

1 spraga. Suderinamumas, palyginamumas, išsamumas

Nors Reglamentu nustatytos bendros pagrindinių statistikos sąvokų apibrėžtys, gyventojų apibrėžtis išlieka lanksti. Šiuo metu valstybės narės taiko tris skirtingas Reglamente numatytas sąvokas (nuolatinė gyvenamoji vieta, registruota gyvenamoji vieta ir teisėta gyvenamoji vieta) ir kartais skirtingiems duomenų rinkiniams apibūdinti vartoja skirtingas sąvokas (žr. 3.5 skyrių). Dėl šios pagrindinės problemos įvairių valstybių narių duomenys nepakankamai palyginami ir suderinami, todėl mažėja Europos pridėtinė vertė. Be to, statistiniai duomenys, kurie ir toliau

([37]) SWD(2023) 13.

([38]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 763/2008 dėl gyventojų ir būstų surašymų (Tekstas svarbus EEE) (OL L 218, 2008 8 13, p. 14).

([39]) SWD(2023) 15.

teikiami savanoriškai, ES lygmeniu dažnai būna neišsamūs, nes trūksta kelių valstybių narių duomenų. Dėl to labai sumažėja bendras ekonominis efektyvumas, nes dauguma valstybių narių skiria išteklių tokiai statistikai rengti, tačiau neįmanoma susidaryti išsamaus vaizdo ES lygmeniu.

2 spraga. Savalaikiškumas ir dažnumas

Reglamento 3 straipsnis apima tik metinę tarptautinės migracijos statistiką, ir duomenų rinkiniai turi būti pateikti praėjus 12 mėnesių nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Nors, palyginti su anksčiau visiškai savanoriškai rinktais duomenimis, bendras pagal Reglamentą teikiamų duomenų savalaikiškumas pagerėjo (daugiausia dėl to, kad pavyko sumažinti pernelyg didelį vos kelių valstybių narių vėlavimą), jis vis dar neatitinka naudotojų lūkesčių. Daugumoje valstybių narių pagal Reglamentą teikiami duomenys ne tokie savalaikiai kaip panašūs nacionaliniu lygmeniu skelbiami duomenys. Pagal Reglamentą nėra galimybių pagerinti teisės aktuose nustatytus statistikos pateikimo terminus ir padidinti jos periodiškumą, pvz., kad tokia statistika apimtų trumpesnio nei metų laikotarpio tarptautinės migracijos statistiką. Todėl, norint patobulinti terminus ar padidinti periodiškumą, reikėtų imtis kitos įprastos teisėkūros procedūros, panašios į tą, kuria buvo padarytas 2020 m. pakeitimas, kuriuo į 7 straipsnį įtraukta ketvirtinė statistika apie grąžinimą.

3 spraga. Išsami informacija apie visuomenei svarbias temas ir grupes

Reglamente daugiausia dėmesio skiriama duomenų poreikiams, susijusiems su jo rengimo metu buvusiais politikos prioritetais. Laikui bėgant prioritetai keitėsi, ir turima tarptautinės migracijos statistika tinkamai nebeaprėpia politikai svarbių charakteristikų ir temų. Per konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais patvirtintos spragos yra susijusios su imigrantų statistikos charakteristikomis. Taip pat nepakanka duomenų geografinio detalumo, be kita ko, duomenų apie migracijos srautus regionų lygmeniu srityje.

4 spraga. Nepakankamas teisinės sistemos lankstumas

Be pirmiau minėtų trūkumų, galiojantiems teisės aktams trūksta lankstumo, kad juos būtų galima pritaikyti prie naujų ir atsirandančių statistikos poreikių. Nauji duomenų šaltiniai valstybėse narėse ir ES lygmeniu (visų pirma administraciniai duomenys, įskaitant sąveikumo sistemas ir privačiai saugomus duomenis) taip pat gali padėti mažinti sąnaudas ir didinti savalaikiškumą, tačiau pagal dabartinius teisės aktus nesudaromos sąlygos pasinaudoti šiais pokyčiais. Todėl nuo tada, kai ši teisinė sistema buvo priimta, jos negalima pritaikyti prie jokių su politika susijusių pokyčių ir ji greitai praranda savo aktualumą.

4.3. Tarptautinės migracijos statistikos modernizavimas pertvarkant Europos gyventojų statistiką

Atlikus vertinimą nustatyta keletas teisinių veiksnių, dėl kurių atsirado 4.2 skyriuje nurodytos didelės spragos, ir atkreiptas dėmesys į perteklinius administracinius reikalavimus taisyklių laikymosi, vykdymo užtikrinimo ir stebėsenos srityse, nes dabartinės teisinės nuostatos išdėstytos trijuose atskiruose teisės aktuose. Todėl, remdamasi vėlesniu poveikio vertinimu ([40]), Komisija pateikė pasiūlymą dėl naujo pagrindų reglamento dėl Europos gyventojų ir būstų statistikos,

([40]) SWD(2023) 11.

kuriuo siekiama pašalinti minėtas spragas nulėmusius teisinius veiksnius ir atskirus teisės aktus sujungti į vieną reglamentą ([41]).

Į šį pasiūlymą įtraukta plataus užmojo elementų, kuriais siekiama didinti bendrą visos ES socialinės statistikos, grindžiamos duomenimis apie asmenis ir namų ūkius, be kita ko, teikiamais pagal Reglamentą (ES) 2019/1700 ([42]), nuoseklumą ir stiprinti jos tarpusavio sąsajas. Juo padedama įgyvendinti suderintą gyventojų skaičiaus apibrėžtį, grindžiamą patikimomis statistinio vertinimo sąvokomis, ir sudaromos sąlygos naudotis turimais duomenų šaltiniais ir taip pagerinti socialinės statistikos rengimo procesus ir bendrą kokybę. Šiuo pasiūlymu gyventojų ir tarptautinės migracijos statistika taip pat labiau suderinama su prieglobsčio ir valdomos migracijos statistika, rengiama pagal Reglamento 4–7 straipsnius ([43]). Tuo metu, kai buvo rengiama ši ataskaita, vyko su šiuo pasiūlymu susijusi įprasta teisėkūros procedūra ([44]).

5. IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI

Nuolat dedant bendras pastangas Europos statistikos sistemoje ([45]), Reglamentas įgyvendinamas tinkamai. Dėl to reguliariai skelbiama apskritai aukštos kokybės Europos migracijos statistika ir tarptautinės apsaugos statistika, kurios reikia ES institucijoms ir visų lygmenų politikos formuotojams. Reguliariai stebima, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, taip pat statistikos kokybė, ir, kaip ir ankstesnėje 2021 m. ataskaitoje, nenustatyta didelių su reikalavimų laikymusi susijusių problemų.

Nepaisant to, įvertinus dabartinę gyventojų statistikos sistemą nustatytos keturios didelės spragos: nepakankamas sąvokos „gyventojai“ apibrėžties suderinimas; nepakankamas statistikos savalaikiškumas ir dažnumas; išsamios informacijos apie atitinkamas grupes ir temas trūkumas ir nepakankamas lankstumas, kad būtų galima prisitaikyti prie kintančių poreikių ar naujų duomenų šaltinių. Todėl Komisija pateikė pasiūlymą dėl vieno naujo pagrindų reglamento dėl Europos gyventojų statistikos, kuriuo būtų konsoliduota teisinė sistema ir pašalintos šios spragos.

Šiuo metu imamasi šių veiksmų:

1. užbaigiama įgyvendinti 2020 m. pradėta peržiūra: baigiamos taikyti nukrypti leidžiančios nuostatos, užbaigiami bandomieji projektai, kuriuos reikalaujama įgyvendinti pagal

([41]) COM(2023) 31.

([42]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1700, kuriuo nustatoma bendra Europos statistikos, susijusios su asmenimis ir namų ūkiais ir pagrįstos iš imčių surinktais individualaus lygmens duomenimis, sistema, (OL L 261I, 2019 10 14, p. 1).

([43]) Kad būtų užtikrintas nuoseklumas, pasiūlymu siekiama į naująją sistemą įtraukti visas statistikos temas, susijusias su nuolatiniais gyventojais (įskaitant statistiką apie migrantų skaičių, tarptautinius migracijos srautus ir pilietybės įgijimą, šiuo metu įtrauktą į Reglamento 3 straipsnį). Kita vertus, statistika apie administracines ir teismines procedūras, susijusias su prieglobsčiu ir valdoma migracija, ir toliau būtų priskiriama Reglamento taikymo sričiai.

([44]) Procedūra 2023/0008/COD.

([45]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system.

Reglamento 9a straipsnį, ir bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis įvertinami rezultatai siekiant nustatyti naujų rūšių statistiką, kurią gali reikėti privalomai rengti pagal 4–7 straipsnius;

2. tęsiama įprasta teisėkūros procedūra (44 išnaša) dėl naujos integruotos Europos gyventojų statistikos teisinės sistemos, į kurią būtų įtraukta ir kuria būtų išplėsta pagal 3 straipsnį rengiama statistika apie migracijos srautus, migrantų skaičių ir pilietybės įgijimą.